

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums attiecībā uz Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Darba programmu labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai

(2007/C 255/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 286. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾ un jo īpaši tās 41. pantu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

I. IEVADS

1. Komisija 2007. gada 7. martā nosūtīja EDAU Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par Darba programmas labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai gaitu ⁽³⁾. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 41. pantu EDAU sniedz atzinumu.

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ Turpmāk tekstā "paziņojums".

2. Paziņojumā atkārtoti uzsvērta Direktīvas 95/46/EK ⁽⁴⁾ nozīme, aprakstot to kā personas datu aizsardzības pamatu, kā arī trijās nodaļās iztīrīta direktīva un tās īstenošana: attiecībā uz pagātņi, pašreizējo stāvokli un nākotni. Paziņojuma galvenais secinājums ir, ka direktīvu nevajadzētu grozīt. Direktīvas īstenošana būtu papildus jāuzlabo, izmantojot citus politikas instrumentus, kuru lielākā daļā nebūtu juridiski saistoša.

3. Šis EDAU atzinums izstrādāts saskaņā ar Paziņojuma struktūru. Jo īpaši būtiski ir tas, ka EDAU ir vienprātis ar Komisijas galveno secinājumu par to, ka direktīva nebūtu jāgroza.

4. Tomēr šī EDAU nostāja balstīta arī uz pragmatiskiem apsvērumiem. EDAU secinājumu pamatā ir šādi apsvērumi:

— īstermiņā spēkus būtu vislabāk izmantot, uzlabojot direktīvas īstenošanu. Kā norādīts Paziņojumā, joprojām būtiski var uzlabot īstenošanas gaitu,

— šķiet, ka ilgtermiņā Direktīvas grozījumi būs nenovēršami, tomēr saglabājot pamatprincipus,

— jau tagad skaidri būtu jāparedz pārskatīšanas datums, lai sagatavotu priekšlikumus, kas ļautu veikt šādus grozījumus. Šāds datums būtu nepārprotams pamudinājums jau tagad sākt pārdomāt nākotnē veicamos grozījumus.

⁽⁴⁾ Turpmāk tekstā "direktīva".

5. Šie apsvērumi ir būtiski, jo jāatceras, ka Direktīvu piemēro dinamiskā vidē. Pirmkārt, mainās Eiropas Savienība: brīva informācijas plūsma starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un trešām valstīm, ir kļuvusi būtiskāka un kļūs vēl nozīmīgāka. Otrkārt, mainās sabiedrība. Attīstās informācijas sabiedrība un tai piemīt arvien vairāk uzraudzības sabiedrības īpašību⁽⁵⁾. Tāpēc aizvien pieaug vajadzība efektīvi aizsargāt personas datus, lai pilnīgi apmierinoši risinātu šo jauno situāciju.

iestādēm ir (prasības nodrošināt) vairāk iespēju ievākt, uzglabāt personas datus un veikt to apmaiņu. Kā rāda aktuāli piemēri, vairākos gadījumos aktīvi iesaistītas privātas puses. Robežlīnija ar ES Līguma trešo pīlāru (kuram direktīvu nepiemēro) no vienas puses kļūst nozīmīgāka, no otras puses tā kļūst neskaidrāka. Pastāv pat risks, ka noteiktos gadījumos personas datus neaizsargās ne pirmā, ne trešā pīlāra instrumenti ("likumu nepilnība"),

— sekas datu aizsardzības un tiesībaizsardzības jomā, ko atstās *Reformu līguma* stāšanās spēkā, kas pašlaik paredzēta 2009. gadā.

II. ATZINUMA PERSPEKTĪVAS

6. Šajā Paziņojuma novērtējumā EDAU jo īpaši risinās šādas perspektīvas, kas attiecas uz minētajām izmaiņām:

— uzlabot pašas direktīvas īstenošanu: kā padarīt datu aizsardzību efektīvāku? Lai veiktu uzlabojumus, ir vajadzīgi dažādi politikas instrumenti — no labākas saziņas ar sabiedrību līdz stingrākai datu aizsardzības likuma izpildei,

— tehnoloģiju attīstības ietekme: jauniem tehnoloģiskiem sasniegumiem, piemēram sasniegumiem datu kopīgā lietošanā, *RFID* sistēmām, biometrijai un identitātes pārvaldības sistēmām, ir skaidri redzama ietekme uz prasībām saistībā ar efektīvu datu aizsardzības tiesisko regulējumu. Tāpat arī vajadzība efektīvi aizsargāt indivīda personas datus var radīt šo jauno tehnoloģiju lietošanas ierobežojumus. Tādējādi ietekme ir divpusēja: tehnoloģija ietekmē tiesību aktus un tiesību akti ietekmē tehnoloģiju,

— pasaules mēroga privātās dzīves neaizskaramības un jurisdikcijas jautājumi, risinot jautājumus saistībā ar Eiropas savienības ārējām robežām. Tā kā uz Kopienas likumdevēju jurisdikciju attiecas tikai Eiropas Savienības teritorija, ārējās robežas saistībā ar datu plūsmu kļūst nebūtiskākas. Tautsaimniecība arvien vairāk ir atkarīga no pasaules mēroga tīkliem. Uzņēmumi, kas atrodas Eiropas Savienībā, arvien vairāk veic ārpalpojumu, tostarp datu apstrādi bieži veic trešās valstīs. Turklāt nesenie notikumi, piemēram, ar *SWIFT* un pasažieru datu reģistru (PDR) apstiprina, ka citas jurisdikcijas izrāda interesi par "datiem, kuru izcelsme ir ES". Kopumā vietai, kur fiziski notiek datu apstrāde, ir mazāk būtiska,

— datu aizsardzība un tiesību aizsardzība: sekas nesenaļiem draudiem sabiedrībai neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav saistīti ar terorismu, ir tādas, ka tiesībaizsardzības

III. PAGĀTNE UN PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

7. Pirmajā 2003. gada 15. maija ziņojumā par Datu aizsardzības direktīvu bija ietverta Darba programma labākai Datu aizsardzības direktīvas īstenošanai, kurā bija saraksts ar 10 ierosmēm, ko paredzēts veikt 2003. un 2004. gadā. Paziņojumā aprakstīts, kā katra no šīm darbībām ir īstnota.

8. Pamatojoties uz atbilstīgi darba programmai veikto darba analīzi, Paziņojumā pozitīvi novērtēti uzlabojumi, kas sasniegti, īstenojot direktīvu. Komisijas novērtējumā, kas rezumēts paziņojuma 2. nodaļas nosaukumā ("esošā situācija"), kopumā ir minēts, ka: īstenošana ir uzlabojusies, lai gan dažās dalībvalstīs īstenošana vēl nav pienācīgi pabeigta; joprojām pastāv dažas atšķirības, tomēr tās ietilpst direktīvā paredzētajās pielāides robežās un jebkurā gadījumā iekšējam tirgum tās nesagādā vērā ņemamas problēmas. Direktīvā sniegtie juridiskie risinājumi būtībā ir bijuši piemēroti, lai nodrošinātu pamattiesības uz datu aizsardzību, vienlaikus risinot jautājumus saistībā ar tehnoloģiju attīstību un prasībām, kas izriet no sabiedrības interesēm.

9. EDAU kopumā pievienojas šī pozitīvā novērtējuma galvenajiem punktiem. EDAU jo īpaši atzīst lielo darbu, kas paveikts pārrobežu datu plūsmu jomā: pietiekamas aizsardzības atzinumi par trešām valstīm, jaunas līguma standartklausulas, saistošu uzņēmuma noteikumu pieņemšana, vienotāka direktīvas 26. panta 1. punkta interpretācija un direktīvas 26. panta 2. punktā paredzēto paziņojumu uzlabošana palīdz sekmēt starptautisku personas datu nosūtīšanu. Tomēr Eiropas Kopienas Tiesas judikatūra⁽⁶⁾ ir parādījusī, ka šajā ārkārtīgi nozīmīgajā jomā vēl joprojām jāveic darbs, lai risinātu jautājumus, kas rodas attīstoties gan tehnoloģijām, gan tiesībaizsardzības jomai.

⁽⁵⁾ Skatīt šā atzinuma 37. punktu.

⁽⁶⁾ Jo īpaši *Lindqvist* Tiesas spriedums (skatīt 15. zemsvītras piezīmi) un spriedumi PDR lietās (skatīt 17. zemsvītras piezīmi).

10. Paziņojumā arī parādīts, ka ieviešana un izpratnes uzlabošana ir svarīgākie jautājumi, lai sekmētu labāku Direktīvas īstenošanu, un ka šīs jomas varētu turpināt izmantot. Turklāt veiksmīgi precedenti birokrātijas šķēršļu un uzņēmumu izmaksu samazināšanai ir apmainīšanās ar paraugprakses piemēriem un paziņojumu un informācijas jomas noteikumu saskaņošana.

11. Arī līdzšinējās pieredzes analīze apstiprina, ka uzlabojumus nevar gūt, neiesaistot dažādas ieinteresētās puses. Vairumā gadījumu Komisija galvenās iesaistītās puses ir datu aizsardzības iestādes un dalībvalstis. Tomēr privātu pušu nozīme arvien vairāk palielinās, jo īpaši saistībā ar pašregulācija veicināšanu un Eiropas rīcības kodeksiem, vai saistībā ar tādu tehnoloģiju izstrādi, ar ko aizsargā privātās dzīves neaizskaramību.

IV. NĀKOTNE

A. Secinājums: pašlaik neveikt izmaiņas direktīvā

12. Ir vairāki iemesli, lai atbalstītu Komisijas secinājumu par to, ka, ņemot vērā pašreizējos apstākļus, īstermiņā nebūtu jāparedz priekšlikumi Direktīvas grozīšanai.

13. Komisija pamatā sniedz divus iemeslus saistībā ar šo secinājumu. Pirmkārt, Direktīvas potenciāls nav pilnībā izmantots. Joprojām var veikt ievērojamus uzlabojumus, īstenojot Direktīvu dalībvalstu jurisdikcijās. Otrkārt, secinājumā minēts, ka, lai gan Direktīvā pieļauta dalībvalstu brīva rīcība pielaišanas robežās, tomēr trūkst pierādījumu, ka novirzes šajās pielaišanas robežās radītu vērā ņemamas problēmas iekšējā tirgū.

14. Pamatojoties uz šiem diviem iemesliem, Komisija sniedz šādu secinājumu formulē šādi. Tā izskaidro, kas ar direktīvu būtu jāpanāk, turklāt uzsvars likts uz to, lai nodrošinātu uzticēšanos, un papildus tam izklāsta, ka ar direktīvu nosaka standartu, tā ir neitrāla tehnoloģiskā ziņā un tajā joprojām var rast pamatotas un pienācīgas atbildes (?).

15. EDAU atzinīgi vērtē secinājuma formulējumu, taču uzskata, ka šo secinājumu varētu vēl pastiprināt, pamatojot to ar šādiem diviem aspektiem:

— pirmkārt, Direktīvas būtību,

— otrkārt, Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādes politiku.

Direktīvas būtība

16. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā ir atzītas fizisku personu pamattiesības attiecībā uz to personas datiem un šīs pamattiesības *inter alia* ir noteiktas Eiropas

Padomes 1981. gada 28. janvāra 108. Konvencijā par personas aizsardzību attiecībā uz personas datu automatizēto apstrādi. Būtībā Direktīvas pamatā ir struktūra, kurā ietverti galvenie šo pamattiesību elementi, sniedzot būtību un pastiprinot Konvencijā ietvertās tiesības un brīvības (?).

17. Pamattiesības paredzētas, lai demokrātiskā sabiedrībā jebkuros apstākļos aizsargātu pilsoņus. Šādu pamattiesību galvenie elementi nebūtu viegli maināmi atkarībā no notikumiem sabiedrībā vai valdību politiskās izvēles. Piemēram, teroristu organizāciju radīti draudi sabiedrībai konkrētos gadījumos var izraisīt noteiktas sekas, jo var būt vajadzīga būtiskāka ierobežotība personu pamattiesībās, taču šādi gadījumi nekad nedrīkstētu ietekmēt tiesību būtiskākos elementus vai atņemt šīs tiesības, vai pārmērīgi ierobežot fiziskas personas tās izmantot.

18. Direktīvas otrā būtiskā iezīme ir tāda, ka tā paredz iekšējā tirgū veicināt brīvu informācijas plūsmu. Arī šo otro mērķi var uzskatīt par fundamentālu, jo arvien vairāk turpina attīstīties iekšējais tirgus bez iekšējām robežām. Valstu likumu būtisku noteikumu saskaņošana ir viens no galvenajiem instrumentiem, lai nodrošinātu šā iekšējā tirgus izveidi un darbību. Tas palīdz veicināt dalībvalstu savstarpēju ticību valstu tiesību sistēmām. Arī šo iemeslu dēļ grozījumi būtu pienācīgi jāizskata. Grozījumi varētu ietekmēt savstarpējo uzticēšanos.

19. Trešā Direktīvas iezīme ir tāda, ka Direktīva jāuzskata par vispārēju sistēmu, kas kalpotu par pamatu konkrētu tiesību aktu izstrādei. Šajos konkrētos tiesību aktos ietverti vispārējās sistēmas īstenošanas pasākumi, ka arī konkrētas sistēmas, kas paredzētas konkrētām nozarēm. Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, 2002/58/EK (?), ir šāda konkrēta sistēma. Kur vien iespējams, izmaiņām sabiedrībā būtu jārada izmaiņas konkrētu tiesību sistēmu īstenošanas pasākumos, nevis vispārējās sistēmās, kuras ir šo konkrēto tiesību sistēmu pamatā.

Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādes politika

20. Saskaņā ar EDAU viedokli secinājums par to, ka pašlaik Direktīvu nevajadzētu grozīt, izriet no labas pārvaldes un tiesību aktu izstrādes politikas vispārējiem principiem. Tiesību aktu priekšlikumi neatkarīgi no tā, vai tajos paredzētas jaunas Kopienas darbības jomas vai arī paredzēti grozījumi esošajos tiesību aktos, būtu jāiesniedz tikai gadījumos, kad pietiekami ievērota vajadzība un proporcionālitate. Tiesību aktu priekšlikumus nekad nevajadzētu iesniegt, ja to pašu rezultātu var sasniegt ar citiem, ne tik spēcīgiem līdzekļiem.

(?) Direktīvas 11. apsvērumus.

(?) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

(?) 9. lappuse, Paziņojuma pirmā pilnā rindkopa.

21. Pašreizējos apstākļos nav ne vajadzības, ne proporcionālītātes attiecībā uz Direktīvas grozīšanu. EDAU atgādina, ka Direktīva saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem nodrošina vispārēju datu aizsardzības sistēmu. Tai no vienas puses attiecībā uz personas datu apstrādi jānodrošina individuālo tiesību un brīvību aizsardzība, jo īpaši privātās dzīves aizsardzība, un no otras puses iekšējā tirgū jānodrošina brīva datu plūsma.
22. Šāda vispārēja sistēma nebūtu jāmaina, pirms dalībvalstis to nav pilnībā īstenojušas, ja vien nav skaidru norāžu par to, ka direktīvas mērķus pašreizējā sistēmā nevar sasniegt. EDAU uzskata, ka Komisija pašreizējos apstākļos ir atbilstīgi pamatojusi, ka direktīvas potenciāls nav pilnībā izmantots (skatīt šī atzinuma III nodaļu). Tāpat nav pierādījumu, ka direktīvas mērķus nevar sasniegt, izmantojot pašreizējo sistēmu.
- B. Ilgākā laikposmā izmaiņas šķiet nenovēršamas**
23. Arī turpmāk jānodrošina, ka datu aizsardzības principi sniegs efektīvu aizsardzību fiziskām personām, paturot prātā Direktīvas darbības dinamisko vidi (skatīt šā atzinuma 5. punktu) un šā atzinuma 6. punktā minētās perspektīvas: uzlabot direktīvas īstenošanu, tehnoloģiju attīstības ietekme, pasaules mēroga privātās dzīves neaizskaramības un juridiskās jautājumi, datu aizsardzība un tiesību aizsardzība, kā arī Reformu līgums. Vajadzība pilnībā ievērot datu aizsardzības principus rada standartus turpmākām izmaiņām Direktīvā. EDAU vēlreiz atgādina, ka ilgtermiņā grozījumi Direktīvā, šķiet, ir nenovēršami.
24. Attiecībā uz jebkādu turpmāku pasākumu saturu EDAU jau šajā stadijā vēlētos norādīt uz dažiem elementiem, kas viņaprāt būtu būtiski jebkurā turpmākā Eiropas Savienības datu aizsardzības sistēmā. Daži minētie elementi ir šādi:
- nav vajadzīgi jauni principi, bet ir skaidra vajadzība pēc citiem administratīviem pasākumiem, kas no vienas puses būtu efektīvi un piemēroti datorizētai sabiedrībai un no otras puses mazinātu administratīvās izmaksas,
 - datu aizsardzības likuma plašā darbības joma nebūtu jāmaina. To vajadzētu piemērot visai personas datu izmantošanai un tā nebūtu jāpiemēro tikai diskrētai informācijai vai kā savādāk jāattiecinā tikai uz noteiktām interesēm vai īpašiem apdraudējumiem. Proti, EDAU noraida *de minimis* pieeju attiecībā uz datu aizsardzības darbības jomu. Tas ļauj nodrošināt, ka datu subjekti savas tiesības varēs izmantot jebkurā situācijā,
 - datu aizsardzības likumam būtu jāturpina aptvert visdažādākās situācijas, taču vienlaikus tam jābūt tādām, ka ļauj konkrētos gadījumos pieņemt līdzsvarotu nostāju, ņemot vērā citas pamatotas (sabiedriskas vai privātas) intereses, kā arī vajadzību samazināt pārmērīgu birokrātiju. Šai sistēmai būtu arī jāsniedz iespēja datu aizsardzības iestādēm izvirzīt prioritātes un galveno uzmanību pievērst jomām vai lietām, kas ir īpaši svarīgas vai rada īpašu apdraudējumu,
 - sistēmu vajadzētu pilnībā piemērot personas datu izmantošanai tiesībaizsardzības nolūkos, lai gan var būt vajadzīgi piemēroti papildu pasākumi, lai šajā jomā risinātu konkrētas problēmas,
 - pēc iespējas būtu jāizveido piemēroti pasākumi saistībā ar datu plūsmu uz trešām valstīm, pamatojoties uz vispārējiem datu aizsardzības standartiem.
25. Paziņojumā saistībā ar jauno tehnoloģiju radītām izmaiņām minēta pašreiz notiekošā Direktīvas 2002/58/EK pārskatīšana un iespējamā vajadzība izstrādāt konkrētākus noteikumus, lai risinātu datu aizsardzības jautājumus, ko rada jaunās tehnoloģijas, piemēram, internets vai RFID⁽¹⁰⁾. EDAU pauž gandarījumu par šo pārskatu un turpmākām darbībām, lai gan saskaņā ar EDAU tām nebūtu jābūt saistītām tikai ar tehnoloģiju attīstību, bet būtu pilnībā jāņem vērā dinamiskā vide un ilgtermiņā jāiesaista arī Direktīva 95/46/EK. Turklāt šajā sakarā būtu jāveic vairāk mērķtiecīgu darbību. Diemžēl paziņojumā saistībā ar to ir vairāki neatbildēti jautājumi:
- nav sniegts grafiks, lai īstenotu dažādās darbības, kas minētas paziņojuma 3. nodaļā,
 - nav noteikts termiņš nākamajam ziņojumam par Direktīvas piemērošanu. Direktīvas 33. pantā paredzēts, ka Komisijai "regulāri" jāsniedz ziņojums, bet nav noteikts, cik bieži tas ir jā dara,
 - nav darba uzdevumu: Paziņojums nedod iespēju izvērtēt paredzēto darbību īstenošanu. Tajā vienkārši sniegta atsauce uz 2003. gadā iesniegto Darba programmu,
 - nav norāžu par ilgtermiņā veicamajām darbībām.
- EDAU ierosina, lai Komisija konkretizētu šos elementus.

⁽¹⁰⁾ Paziņojuma 11. lpp.

V. IESPĒJAS ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKIEM GROZĪJUMIEM

A. Pilnīga īstenošana

26. Pirms veikt jebkādu turpmāku grozījumu Direktīvā, vispirms tā pilnībā jāīsteno. Pilnīgas īstenošanas pamatā ir atbilstība Direktīvas juridiskajām prasībām. Paziņojumā minēts ⁽¹⁾, ka dažām dalībvalstīm nav izdevies tiesību aktos integrēt būtiskus Direktīvas noteikumus un punktus un šajā sakarā jo īpaši uzsver noteikumus par uzraudzības iestāžu neatkarību. Komisijas uzdevums ir uzraudzīt ievērošanu un, ja tā to uzskata par piemērotu — izmantot pilnvaras saskaņā ar EKL 226. pantu.

27. Paziņojumā paredzēts skaidrojošs paziņojums par dažiem noteikumiem, jo īpaši par noteikumiem, kas var izraisīt oficiālu pārkāpuma procedūru saskaņā ar EKL 226. pantu.

28. Turklāt Direktīvā sniegti citi mehānismi, lai uzlabotu īstenošanu. Šim iemeslam jo īpaši paredzēti 29. panta darba grupas darba uzdevumi, kas uzskaitīti Direktīvas 30. pantā. Tie paredzēti, lai sekmētu Direktīvas īstenošanu dalībvalstīs augstā un saskaņotā datu aizsardzības līmenī, pārsniedzot to, kas vajadzīgs, lai izpildītu Direktīvas prasības. Veicot darbu, darba grupa gadu gaitā ir izstrādājusi daudz atzinumu un citu dokumentu.

29. EDAU uzskata, ka, lai pilnībā īstenotu Direktīvu, jāiekļauj šādi divi elementi:

— būtu jānodrošina, ka dalībvalstis saskaņā ar Eiropas tiesību aktiem pilnībā ievēro pienākumus. Tas nozīmē, ka Direktīvas noteikumi būtu jātransponē valsts tiesību aktos, kā arī praksē būtu jāsasniedz Direktīvā paredzētie rezultāti,

— būtu pilnībā jāizmanto citi, juridiski nesaistoši instrumenti, kas varētu būt noderīgi, lai panāktu augstu un saskaņotu datu aizsardzības līmeni.

EDAU uzsver, ka dažādo tiesisko seku un ar to saistītās attiecīgās atbildības dēļ abi elementi būtu skaidri jānošķir. Pašreizējā pieredze nosaka, ka Komisijai būtu jāuzņemas pilna atbildība par pirmo elementu, savukārt darba grupai būtu jābūt galvenajai iesaistītajai pusei attiecībā uz otro elementu.

30. Vēl viena, precīzāk veicama nošķiršana ir saistīta ar pieejamajiem līdzekļiem, lai panāktu labāku Direktīvas īstenošanu. Minētie līdzekļi ir šādi:

— īstenošanas pasākumi. Šie pasākumi, ko Komisija pieņēmusi, izmantojot komitoloģijas procedūru, ir paredzēti IV nodaļā par personas datu pārsūtīšanu uz trešām

valstīm (skatīt 25. panta 6. punktu un 26. panta 3. punktu),

— nozaru tiesību akti.

— pārkāpumu procedūras saskaņā ar EKL 226. pantu,

— skaidrojoši paziņojumi. Šādos paziņojumos galveno vērību varētu pievērst noteikumiem, kas var būt par pamatu pārkāpumu procedūrai un/vai pārsvarā paredzēti, lai tos praksē lietotu kā pamatnostādnes datu aizsardzībai (skatīt arī 57.-62. punktu) ⁽¹²⁾,

— citi paziņojumi. Par piemēru var minēt Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par privātuma aizsardzības tehnoloģijām (*Privacy Enhancing Technologies*),

— paraugpraksi sekmēšana. Šo līdzekli var izmantot daudzās jomās, piemēram, pārvaldes vienkāršošanā, revīzijās, izpildē un sankcijās utt. (skatīt arī 63.-67. punktu).

31. EDAU ierosina Komisijai, lai tā skaidri nosaka, kā tā izmantos šos dažādos līdzekļus, izstrādājot politiku, kā pamatā ir pašreizējais paziņojums. Komisijai šajā sakarā būtu arī skaidri jānošķir sava un darba grupas atbildība. Izņemot šo apstākli, ir skaidri saprotams, ka laba Komisijas un darba grupas sadarbība vienmēr ir priekšnosacījums panākumu gūšanai.

B. Tehnoloģiju attīstības ietekme

32. Apsvērums ir tāds, ka Direktīvas noteikumi attiecībā uz tehnoloģiju ir formulēti neitrāli. Paziņojumā uzsvars uz tehnoloģisku neitralitāti tiek saistīts ar vairākiem tehnoloģiskiem sasniegumiem, piemēram, internetu, piekļuvi pakalpojumiem, kurus piedāvā trešās valstīs, RFID, kā arī attēla un skaņas datu apvienošanu ar automātisku pazīšanu. Tajā izšķirtas divu veidu darbības. Pirmkārt, īpaši norādījumi par datu aizsardzības principu lietošanu mainīgā tehnoloģijas vidē, uzsverot darba grupas un interneta darba grupas būtisko nozīmi ⁽¹³⁾. Otrkārt, pati Komisija varētu ierosināt tiesību aktus, kas attiecas uz konkrētām nozarēm.

33. EDAU pauž gandarījumu par šo pieeju, kas ir būtisks pirmais pasākums. Tomēr ilgtermiņā varētu būt vajadzīgi citi pamatīgāki pasākumi. Šo Paziņojumu varētu izmantot par šādas ilgtermiņa pieejas sākumu. EDAU ierosina, reaģējot uz šo Paziņojumu, kā turpmāku pasākumu sākt parunas par šo pieeju. Kā iespējamās šādas pieejas elementus varētu minēt turpmāk izklāstītos punktus.

⁽¹⁾ Paziņojuma 6. punkts pirms pēdējās rindkopas.

⁽¹²⁾ Skatīt, piemēram, darba grupas Atzinumu Nr. 4/2007 par personas datu jēdzienu (WP 137), ko pieņēma 2007. gada 20. jūnijā.

⁽¹³⁾ Interneta darba grupa ir 29. panta darba grupas apakšgrupa.

34. Pirmkārt, tehnoloģiju attīstības ietekme ir divējāda. No vienas puses, jaunu tehnoloģiju attīstības dēļ var rasties vajadzība grozīt datu aizsardzības tiesisko regulējumu. No otras puses, kā vēl nopietnākas sekas var minēt vajadzību pēc efektīvas individuālas personas datu aizsardzības, kas attiecībā uz dažu tehnoloģiju lietojumu var prasīt jaunus ierobežojumus vai pienācīgus aizsardzības pasākumus. Tomēr jaunās tehnoloģijas var arī efektīvi izmantot un uz tām paļauties, lai vairotu privātās dzīves neaizskaramību.
35. Otrkārt, var būt vajadzīgi konkrēti ierobežojumi, ja jaunās tehnoloģijas izmanto valdības iestādes, veicot tām paredzētos uzdevumus. Labs piemērs ir diskusijas par sadarbību un piekļuvi, kas saistībā ar Hāgas programmas īstenošanu norisinās brīvības, drošības un tiesiskuma jomā ⁽¹⁴⁾.
36. Treškārt, ir tendence plašāk izmantot biometrijas datus, piemēram, DNS materiālu. Konkrētas problēmas saistībā ar tādu personas datu izmantošanu, kas iegūti no šāda materiāla, var radīt sekas attiecībā uz datu aizsardzības tiesību aktiem.
37. Ceturtkārt, jāatzīst, ka pati sabiedrība mainās un tā arvien vairāk pārņem uzraudzības sabiedrības iezīmes ⁽¹⁵⁾. Par šo tendenci būtu vajadzīgas pamatīgas pārrunas. Pārrunu galvenie jautājumi būtu, vai šāda notikumu gaita ir nenovēršama, vai Eiropas likumdevēju uzdevums ir ieviesties šajos notikumos un noteikt tiem ierobežojumus, vai un kā Eiropas likumdevēji varētu paredzēt efektīvus pasākumus utt.
38. Paziņojumā ierobežotā apmērā analizēti pasaules mēroga privātās dzīves neaizskaramības un jurisdikcijas jautājumi. Vienīgais nolūks šajā sakarā ir, ka Komisija turpinās pārraudzīt un sekmēt starptautiskus forumus, lai nodrošinātu saskaņu starp dalībvalstu saistībām un to pienākumiem saskaņā ar Direktīvu. Bez tam paziņojumā uzskaitītas vairākas darbības, kas veiktas, lai vienkāršotu starptautiskās datu pārsūtīšanas prasības (skatīt šā atzinuma III nodaļu).
39. EDAU pauž nožēlu, ka šai perspektīvai paziņojumā nav piešķirta būtiskāka nozīme.
40. Pašlaik Direktīvas IV nodaļā (25. un 26. pantā) papildus vispārējiem noteikumiem par datu aizsardzību noteikts īpašs režīms datu pārsūtīšanai uz trešām valstīm. Gadu gaitā šis īpašais režīms izstrādāts, lai radītu pietiekamu līdzsvaru starp tādu individuālu aizsardzību, kuru personas datus pārsūta trešām valstīm, un *inter alia* starptautiskās tirdzniecības prasībām un pasaules mēroga telekomunikāciju tīklu esamību. Komisija un darba grupa ⁽¹⁶⁾, kā arī, piemēram, Starptautiskās tirdzniecības palāta, ir pielikušas daudz pūļu, lai šī sistēma darbotos, izstrādājot pietiekamas aizsardzības atzinumus, līgumu standartklausulas, saistošus uzņēmumu iekšējos noteikumus utt.
41. Attiecībā uz iespēju sistēmu piemērot internetā jo īpaši būtisks ir Eiropas Kopienų Tiesas spriedums *Lindqvist* lietā ⁽¹⁷⁾. Tiesa norādījusi uz internetā pieejamās informācijas vispārēju pieejamību un tāpēc nolēmusi, ka pati datu ielāde interneta vietnē, pat ja šie dati ir pieejami cilvēkiem trešās valstīs, kuriem ir vajadzīgie tehniskie līdzekļi, lai šiem datiem piekļūtu, netiek kvalificēta kā datu pārsūtīšana uz trešo valsti.
42. Šī sistēma, kas ir loģiskas un vajadzīgas Eiropas Savienības teritoriālo ierobežojumu sekas, Eiropas datu subjektiem nesniegs pilnīgu aizsardzību vienotā datorizētā sabiedrībā, kurā fiziskas robežas zaudē nozīmi (skatīt piemērus, kas minēti šā atzinuma 6. punktā): informācija internetā ir vispārēji pieejama, taču tāda nav Eiropas likumdevēju jurisdikcija.
43. Būs problemātiski rast praktiskus risinājumus, kas ļautu līdzsvarot vajadzību aizsargāt Eiropas datu subjektus un Eiropas Savienības un tās dalībvalstu teritoriālās robežas. Komentāros attiecībā uz Komisijas paziņojumu par brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējā dimensijas stratēģiju, EDAU jau ir mudinājis Komisiju aktīvi starptautiskā mērogā sekmēt personas datu aizsardzību, atbalstot divpusēju un daudzpusēju sadarbību ar trešām valstīm, kā arī sadarbību ar citām starptautiskām organizācijām ⁽¹⁸⁾.

C. Pasaules mēroga privātās dzīves neaizskaramības un jurisdikcijas jautājumi

38. Paziņojumā ierobežotā apmērā analizēti pasaules mēroga privātās dzīves neaizskaramības un jurisdikcijas jautājumi. Vienīgais nolūks šajā sakarā ir, ka Komisija turpinās pārraudzīt un sekmēt starptautiskus forumus, lai nodrošinātu saskaņu starp dalībvalstu saistībām un to pienākumiem saskaņā ar Direktīvu. Bez tam paziņojumā uzskaitītas vairākas darbības, kas veiktas, lai vienkāršotu starptautiskās datu pārsūtīšanas prasības (skatīt šā atzinuma III nodaļu).

⁽¹⁴⁾ Skatīt, piemēram, komentārus par Komisijas paziņojumu par Eiropas datubāzu savstarpēju izmantojamību, kas 2006. gada 10. martā publicēts EDAU tīmekļa vietnē.

⁽¹⁵⁾ Skatīt: "Ziņojums par uzraudzības sabiedrību", ko Apvienotās karalistes informācijas komisāram sagatavojis "Surveillance Studies Network" un kas iesniegts Datu un privātās dzīves neaizskaramības aizsardzības komisāru 28. starptautiskajā konferencē, kura notika Londonā 2006. gada 2. un 3. novembrī (skatīt: www.privacyconference2006.co.uk (iedaļa "Dokumenti")).

⁽¹⁶⁾ Skatīt, piemēram, Darba dokumentu par 1995. gada 24. oktobra Direktīvas 95/46/EK 26. panta 1. punkta vienotu interpretāciju, dokuments pieņemts 2005. gada 25. novembrī (WP114); Darba dokumentu, kurā noteikta sadarbības procedūra, lai sniegtu kopīgus atzinumus par pietiekamu aizsardzību, kas izriet no "Saistošiem uzņēmuma noteikumiem", dokuments pieņemts 2005. gada 14. aprīlī (WP107) un Atzinumu 8/2003 par līgumu standartklausulu projektiem, ko iesniegusi uzņēmumu apvienību grupa ("alternatīva parauga līgums"), dokuments pieņemts 2003. gada 17. decembrī (WP84).

⁽¹⁷⁾ Tiesas 2003. gada 6. novembra spriedums, Lieta C-101/01, ECR [2003], I-12971 lpp., 56.-71. punkts.

⁽¹⁸⁾ Skatīt vēstuli Eiropas Komisijas Tiesiskuma, brīvības un drošības nodaļas ģenerāldirektoram attiecībā uz paziņojumu par "Stratēģiju brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējā dimensijā", 2005. gada 28. novembris, pieejama EDAU tīmekļa vietnē.

44. Šādi praktiski risinājumi, piemēram, ir:

- turpmāka pasaules mēroga datu aizsardzības sistēmas izstrāde. Par pamatu varētu izmantot vairākus tādu vispārpieņemtus standartus kā ESAO datu aizsardzības pamatnostādnes (1980) un ANO pamatnostādnes.
- turpināt izstrādāt īpašu režīmu datu pārsūtīšanai trešām valstīm, kā noteikts Direktīvas IV nodaļā (25. un 26. pantā),
- starptautiski nolīgumi par jurisdikciju vai līdzīgi nolīgumi ar trešām valstīm,
- tādu mehānismu izstrāde, kas sekmē noteikumu ieviešanu pasaules mērogā, piemēram, izmantojot saistošus uzņēmumu iekšējos noteikumus, neatkarīgi no tā, kur tie apstrādā personas datus.

45. Neviens no šiem risinājumiem nav jauns. Tomēr ir jābūt redzējumam par to, kā efektīvi izmantot šīs metodes un kā nodrošināt, lai datu aizsardzības standarti, kas Eiropas Savienībā ir noteikti par pamattiesībām, būtu efektīvi arī globālā datorizētā sabiedrībā. EDAU aicina Komisiju kopā ar būtiskākajiem iesaistītajiem dalībniekiem sākt izstrādāt šādu redzējumu.

D. Tiesību aizsardzība

46. Paziņojumā daudz uzmanības veltīts prasībām, kas noteiktas sabiedrības interešu labā, jo īpaši drošības apsvērumu dēļ. Tajā izskaidrots Direktīvas 3. panta 2. punkts, kā arī Eiropas Kopienų Tiesas sniegtā šā noteikuma interpretācija PDR spriedumā⁽¹⁹⁾, kā arī Direktīvas 13. pants, kas *inter alia* saistīts ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Paziņojumā arī uzsvērts, ka Komisija savos centienos rast līdzsvaru starp pasākumiem, ar ko garantē drošību, un neapstrīdamām pamattiesībām pārliecinās, ka personas dati ir pienācīgi aizsargāti saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECK) 8. pantu. Šis apsvērums attiecas arī uz transatlantisko dialogu ar Amerikas Savienotajām Valstīm.

47. Saskaņā ar EDAU ir būtiski, lai Komisija šādā skaidrā veidā atkārtoti uzsvērtu Eiropas Savienības pienākumus saskaņā ar LES 6. pantu ievērot pamattiesības, kas paredzētas Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (ECK). Šis paziņojums ir

⁽¹⁹⁾ Tiesas 2006. gada 30. maija spriedums, Eiropas Parlaments pret Padomi (C-317/04) un pret Komisiju (C-318/04), Apvienotās lietas C-317/04 un C-318/04, ECR [2006], I-4721 punkts.

vēl būtiskāks pašlaik, jo Eiropadome ir nolēmusi, ka saskaņā ar Reformu līgumu Eiropas Savienības Pamattiesību hartai būtu jābūt juridiski saistošai. Hartas 8. pantā noteiktas ikviena indivīda tiesības uz šā indivīda personas datu aizsardzību.

48. Ir vispār zināms, ka tiesībaizsardzības iestāžu prasības arvien vairāk izmantot personas datus, lai apkarotu noziedzību, nemaz nerunājot par terorisma apkarošanu, var mazināt pilsoņu aizsardzības līmeni, padarot to pat zemāku, nekā tas garantēts ECK un/vai Eiropas Padomes Konvencijā Nr. 108⁽²⁰⁾. Šīs bažas bija galvenais elements EDAU 2007. gada 27. aprīlī izdotajā trešajā atzinumā par priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par tādu personas datu aizsardzību, kurus apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās.

49. Šajā sakarā ir būtiski, lai Direktīvā noteikto aizsardzības standartu uzskatītu par pamatu pilsoņa aizsardzībai, arī attiecībā uz tiesībaizsardzības iestāžu prasībām. ECK un Konvencijā Nr. 108 paredzēts obligāts aizsardzības līmenis, taču tajā nav sniegti vajadzīgie precizējumi. Vēl bija vajadzīgi papildu pasākumi, lai pilsoņiem sniegtu atbilstīgu aizsardzību. Šī vajadzība bija viens no galvenajiem apstākļiem, lai 1995. gadā pieņemtu Direktīvu⁽²¹⁾.

50. Tāpat ļoti būtiski ir šo aizsardzības standartu efektīvi nodrošinātu visās situācijās, kad tiesību aizsardzības nolūkā apstrādā personas datus. Lai gan šajā Paziņojumā nav izskatīta datu apstrāde trešā pīlārā, tajā pamatoti izskatīta situācija, kad datus, ko ievāc (un apstrādā) komerciāliem mērķiem, izmanto tiesību aizsardzības nolūkā. Tā ir situācija, kas kļūst arvien pierastāka, jo policijas darbs arvien vairāk ir atkarīgs no informācijas, kura ir trešām pusēm. Direktīvu 2006/24/EK⁽²²⁾ var uzskatīt par šīs tendences vislabāko piemēru: šajā direktīvā nosaka par pienākumu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem tiesībaizsardzības nolūkā (ilgāk) uzglabāt datus, ko tie ievākuši (un uzglabājuši) komerciālos nolūkos. Saskaņā ar EDAU būtu pilnībā jānodrošina, ka saskaņā ar Direktīvas darbības jomu ievāktos un apstrādātos personas datus pienācīgi aizsargā arī tad, ja tos izmanto sabiedrības interesēs, jo īpaši ja tos izmanto drošības aizsardzības nolūkos vai saistībā ar terorisma apkarošanu. Tomēr dažos gadījumos pēdējie minētie iemesli neietilpst Direktīvas darbības jomā.

⁽²⁰⁾ Eiropas Padomes 1981. gada 28. janvāra 108. Konvencija par personas aizsardzību attiecībā uz personas datu automatizēto apstrādi.

⁽²¹⁾ EDAU vairākos atzinumos saistībā ar vajadzību izstrādāt Padomes pamatlēmumu ir minējis to, ka Konvencija Nr. 108 nav precīza.

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV L 105, 13.4.2006., 54. lpp.).

51. Šie novērojumi ļauj sniegt Komisijai šādus ierosinājumus:

- turpmāk vajadzētu apsvērt tiesībaizsardzības darbībās iesaistītu privātu uzņēmumu ietekmi uz datu aizsardzību, lai nodrošinātu, ka Direktīvas 95/46/EK principi ir pilnībā piemērojami šajās situācijās un ka nekādas nepilnības neietekmē pilsoņu pamattiesības attiecībā uz datu aizsardzību. Būtu jo īpaši jānodrošina, ka personas datus, ko ievāc saistībā ar šās Direktīvas darbības jomu, pienācīgi un konsekventi aizsargā arī tad, kad tos tālāk apstrādā sabiedrības interesēs neatkarīgi no tā, vai tie ietilpst vai neietilpst šās Direktīvas darbības jomā,
- šajos apsvērumos jebkurā gadījumā būtu jāņem vērā pašreizējā tiesiskā regulējuma trūkumi jomās, kur nav skaidri nošķirts pirmais un trešais pilārs un kur varētu pat rasties situācijas, kurās vispār nav piemērota pamatojuma tiesību aktam, ar ko nodrošinātu datu aizsardzību ⁽²³⁾,
- direktīvas 13. pants, kurā paredzēti atbrīvojumi un ierobežojumi attiecībā uz datu aizsardzības principiem, ja tas *inter alia* ir vajadzīgs sabiedrības interesēs, būtu jāizstrādā tā, lai saglabātu šā panta *effet utile* kā būtisku mijiedarbības punktu un garantiju tam, ka personas datus ievāc saskaņā ar Direktīvas darbības jomu atbilstīgi EKT spriedumam *Österreichischer Rundfunk* lietā ⁽²⁴⁾ un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai,
- būtu jāizskata iespēja ierosināt tiesību aktus, kuros paredzētu saskaņot nosacījumus un aizsardzības līdzekļus, lai izmantotu 13. pantā minētos atbrīvojumus.

E. Iespējamā situācija saskaņā ar Reformu līgumu

52. Komisija Paziņojumā pievēršas arī jautājumam par Konstitucionālā līguma milzīgo ietekmi uz datu aizsardzības jomu. Šim pašreiz par Reformu līgumu dēvētajam Līgumam būs izšķirīga nozīme šajā jomā. Līgums izbeigs pilāru struktūru, tiks izskaidroti noteikumi par datu aizsardzību (kas pašlaik ir EKL 286. pants), un par juridiski saistošu tiesību aktu kļūs Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kuras 8. pantā ir noteikums par datu aizsardzību.
53. Starpvaldību konferences pilnvarās datu aizsardzībai pievērsta īpaša uzmanība. Trīs lietas minētas 19. punkta f) apakšpunktā. Pirmkārt, vispārīgi noteikumi par datu aizsardzību neskars konkrētus noteikumus, kurus pieņems KĀDP sadaļā (pašreizējais otrais pilārs); otrkārt, pieņems deklarāciju par datu aizsardzību jomās, uz kurām attiecas policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās (pašreizējais trešais pilārs), un treškārt par dažu dalībvalstu nostāju pieņems konkrētus ierakstus attiecīgos protokolos (šis elements

galvenokārt saistīts ar Apvienotās Karalistes īpašo nostāju attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās).

54. Tieši otrais elements (deklarācija) būs tā, kas jāprecizē Starpvaldību konferencē. Pamatīgi jāizskata sekas, ko radīs pilāru struktūras izbeigšana un iespējama Direktīvas piemērošana attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, lai nodrošinātu Direktīvā ietvertu datu aizsardzības principu visplašāko iespējamo piemērošanu. Šajā atzinumā minēto jautājumu neiztīrās sīkāk. Iesniedzot vēstuli Starpvaldību konferences prezidentvalstij ⁽²⁵⁾, EDAU ir sniedzis ierosinājumus attiecībā uz deklarāciju.

VI. LABĀKAS ĪSTENOŠANAS INSTRUMENTI

A. Vispārēji

55. Paziņojumā minēti vairāki līdzekļi un darbības, ko varētu izmantot, lai turpmāk labāk īstenotu Direktīvu. EDAU vēlas par tiem sniegt komentārus, taču minot arī citus papildu instrumentus, kas Paziņojumā nav minēti.

B. Nozaru tiesību akti

56. Dažos gadījumos varētu būt vajadzība izstrādāt konkrētus ES līmeņa tiesību aktus. Nozaru tiesību aktu izstrāde jo īpaši var izrādīties vajadzīga, lai pielāgotu direktīvas principus apstākļiem, ko izraisījušas dažas tehnoloģijas, kā tas jau darīts saistībā ar direktīvām par privātās dzīves aizsardzību telekomunikāciju nozarē. Īpašu tiesību aktu izstrāde būtu rūpīgi jāapsver tādās jomās kā *RFID* tehnoloģiju izmantošanā.

C. Pārkaņuma procedūras

57. Visietekmīgākais Paziņojumā minētais instruments ir pārkaņuma procedūras. Paziņojumā noteikta viena konkrēta joma, kas rada daudz problēmu, proti, datu aizsardzības iestāžu un to pilnvaru neatkarība, un Paziņojumā vienīgi vispārīgi aprakstītas citas problemātiskas jomas. EDAU piekrīt viedoklim, ka pārkaņuma procedūras ir būtisks un nenovēršams instruments, ja dalībvalstis nenodrošina pilnīgu Direktīvas īstenošanu, jo īpaši ņemot vērā, ka pagājuši gandrīz deviņi gadi kopš Direktīvas īstenošanas termiņa beigām un ka jau noticis strukturētais dialogs, kas paredzēts Darba programmā. Tomēr šobrīd Eiropas Kopienu Tiesā nav iesniegts neviens Direktīvas 95/46 pārkaņšanas gadījums.

⁽²³⁾ Jautājums pat "likumu nepilnību", ko EDAU paudis vairākkārt, pārsvarā saistībā ar spriedumu PDR lietā (skatīt 2006. gada ziņojuma 47. lpp.).

⁽²⁴⁾ Tiesas 2003. gada 20. maija spriedums, apvienotās lietas C-465/00, C-138/01 un C-139/01, ECR [2003], I-4989 lpp.

⁽²⁵⁾ Skatīt 2007. gada 23. jūlija vēstuli Starpvaldību konferences prezidentvalstij par datu aizsardzību saskaņā ar Reformas līgumu, pieejama EDAU tīmekļa vietnē.

58. Komisijas kā Līgumu uzraudzītāja nozīmi noteikti var uzlabot salīdzinoša analīze attiecībā uz visiem gadījumiem, kuros ir aizdomas par nepareizu vai nepilnīgu Direktīvas pārņemšanu ⁽²⁶⁾, kā arī skaidrojošs paziņojums. Tomēr šo instrumentu izstrādei, kas varētu aizņemt daudz laika un pūļu, nebūtu jākavē pārkāpumu procedūras jomās, kurās Komisija jau skaidri apzinājusi, ka Direktīvas noteikumi ir pārņemti nepareizi.
59. Tādēļ EDAU mudina Komisiju sekmēt labāku Direktīvas īstenošanu, vajadzības gadījumā izmantojot pārkāpuma procedūras. Šajā sakarā EDAU Eiropas Kopienu Tiesā izmantos savas iejaukšanās pilnvaras, lai vajadzības gadījumā iejauktos attiecībā uz pārkāpuma procedūrām, kas saistītas ar Direktīvas 95/46 īstenošanu vai ar citiem personas datu aizsardzības jomas tiesību aktiem.
62. EDAU pauž gandarījumu par to, ka paziņojumā pievērsīsies tikai dažiem pantiem, tādējādi ļaujot vērst uzmanību uz jomām, kuras rada visvairāk problēmu. Šajā sakarā EDAU vērs Komisijas uzmanību uz šādiem jautājumiem, kuriem skaidrojošajā paziņojumā būtu jāpievērš īpaša uzmanība:
- personas datu jēdziens ⁽²⁸⁾,
 - datu apstrādātāja nozīmes noteikšana,
 - piemērojamo tiesību aktu noteikšana,
 - mērķa ierobežojuma princips un nepiemērota izmantošana,
 - juridisks pamatojums datu apstrādei, jo īpaši attiecībā uz skaidru piekrišanu un interešu savienošanu.

E. Citi, juridiski nesaistoši instrumenti

D. Skaidrojošs paziņojums

60. Paziņojumā minēts arī skaidrojošs paziņojums par dažiem Direktīvas noteikumiem, kurā Komisija izskaidros tās izpratni par Direktīvas noteikumiem, kuru īstenošana var radīt problēmas un tādējādi var tikt sāktas pārkāpumu procedūras. EDAU atzinīgi vērtē, ka šajā sakarā Komisija ņems vērā darba grupas veikto Direktīvas noteikumu skaidrošanas darbu. Izstrādājot šādu skaidrojošu paziņojumu, ir patiešām svarīgi pienācīgi ņemt vērā darba grupas veikumu un pienācīgi apspriesties ar to, lai tās pieredzi varētu izmantot, piemērojot direktīvu valstu līmenī.
61. EDAU turklāt apstiprina, ka viņš var sniegt Komisijai konsultācijas visos jautājumos, kas saistīti ar personas datu aizsardzību. Tas attiecas arī uz tādiem instrumentiem kā Komisijas paziņojumi, kas gan nav juridiski saistoši, tomēr ir paredzēti, lai personas datu aizsardzības jomā definētu Komisijas politiku. Lai saistībā ar paziņojumiem EDAU būtu efektīvs padomdevējs, konsultācijām ar EDAU būtu jānotiek pirms skaidrojošā paziņojuma pieņemšanas ⁽²⁷⁾. Konsultācijas gan ar 29. panta darba grupu, gan EDAU vairoš šā paziņojuma vērtību, tomēr saglabājot Komisijas neatkarību attiecībā uz patstāvīgu lēmumu par formālu pārkāpuma procedūru sākšanu saistībā ar Direktīvas īstenošanu.
63. Ar citiem, juridiski nesaistošiem instrumentiem būtu aktīvi jāpalīdz sekmēt atbilstību datu aizsardzības principiem, jo īpaši vidēs, kur plaši lieto jaunās tehnoloģijas. Šiem pasākumiem būtu jābalstās uz koncepciju "sistēmā integrēta privātās dzīves aizsardzība" ("*privacy by design*"), nodrošinot, ka jauno tehnoloģiju sistēmas attīsta un izstrādā, ņemot pienācīgi vērā datu aizsardzības principus. Būtiskam elementam vidē, kurā strauji attīstās vispārēji pieejama skaitļošanas tehnika, būtu jābūt tādu tehnoloģijas ražojumu sekmēšanai, kuru izstrādē ievēroti privātās dzīves neaizskaramības noteikumi.
64. Ar to ir cieši saistīta vajadzība paplašināt iesaistīto dalībnieku loku, ieviešot datu aizsardzības likumu. No vienas puses EDAU stingri atbalsta datu aizsardzības iestāžu būtisko nozīmi direktīvas principu īstenošanā, šīm iestādēm pilnībā izmantojot to pilnvaras, kā arī iespēju veikt koordināciju 29. panta darba grupā. Efektīva Direktīvas īstenošana ir arī viens no "Londonas iniciatīvas" mērķiem.
65. No otras puses EDAU uzsver, ka, izmantojot pašregulāciju un kompetenci, būtu vēlams sekmēt datu aizsardzības principu privātu īstenošanu. Rūpniecība būtu jāmudina īstenot datu aizsardzības principus un sacensties tādu ražojumu un pakalpojumu izstrādē, kuros ņemti vērā privātās dzīves neaizskaramības noteikumi, lai tādējādi paplašinātu to vietu tirgū, labāk attaisnojot tādu patērētāju cerības, kuriem rūp privātās dzīves neaizskaramības jautājumi. Šajā sakarā labs piemēris ir datu aizsardzības zīmogi, ko varētu pievienot ražojumiem un pakalpojumiem, kuriem veikta sertificēšanas procedūra ⁽²⁹⁾.

⁽²⁶⁾ Skatīt Paziņojuma 6. lpp.

⁽²⁷⁾ Skatīt EDAU Politikas dokumentu "EDAU kā Kopienas iestāžu padomdevējs attiecībā uz priekšlikumiem tiesību aktiem un ar tiem saistītiem dokumentiem", pieejams EDAU tīmekļa vietnē (dokumenta 5.2. punkts).

⁽²⁸⁾ Šis jautājums ir izskatīts arī darba grupas Atzinumā Nr. 4/2007, citāts 9. zemsvītras piezīmē.

⁽²⁹⁾ Ir vērts minēt *EuroPriSe* projektu, ko saskaņā ar Eiropas Komisijas *eTEN* projektu sekmē Šlēsvīgas-Holšteinas Datu aizsardzības iestāde.

66. EDAU vēlētos arī vērst Komisijas uzmanību uz citiem līdzekļiem, kas varētu izrādīties noderīgi labākai Direktīvas īstenošanai, lai gan tie nav minēti Paziņojumā. Par piemēru varētu minēt šādus līdzekļus, kuri varētu palīdzēt datu aizsardzības iestādēm labāk īstenot datu aizsardzību:

- etalonu izstrāde,
- paraugprakses sekmēšana un izplatīšana,
- trešo pušu veiktas privātās dzīves neaizskaramības pārbaudes.

F. Citi instrumenti, kas paredzēti ilgākam laikposmam

67. Kā pēdējo punktu EDAU min citus instrumentus, kas nav minēti Paziņojumā, bet ko varētu izskatīt, lai nākotnē mainītu Direktīvu, vai ko varētu iekļaut citos horizontālos tiesību aktos, jo īpaši:

- kolektīvas prasības, kas ļautu pilsoņiem kopīgi izmantot tiesvedību jautājumos, kas saistīti ar personas datu aizsardzību, varētu būt ļoti efektīvs līdzeklis, lai sekmētu Direktīvas īstenošanu,
- līdzīgs efekts varētu būt darbībām, ko sākušas juridiskas personas, kuras ar savām darbības tiescās aizsargāt konkrētu cilvēku kategoriju intereses, piemēram, patērētāju asociācijas un arodbiedrības,
- datu apstrādātāju pienākums datu subjektiem paziņot par drošības pārkāpumiem būtu ne tikai vērtīgs aizsardzības līdzeklis, bet arī palīdzētu vairot iedzīvotāju informētību,
- noteikumi, ar ko starptautiskā vidē atvieglotu datu aizsardzības zīmogu izmantošanu vai trešo pušu veiktas pārbaudes (skatīt 65. un 66. punktu).

G. Labāks iestāžu, jo īpaši darba grupas, pienākumu sadalījums

68. Dažādām iestādēm ir pienākumi attiecībā uz direktīvas īstenošanu. Dalībvalstu uzraudzības iestādes saskaņā ar direktīvas 28. pantu ir atbildīgas par to valsts noteikumu piemērošanas pārraudzību, ar kuriem dalībvalstīs transponē Direktīvu. Direktīvas 29. pantā minēta uzraudzības iestāžu darba grupa, savukārt 30. pantā uzskaitīti tās uzdevumi. Saskaņā ar 31. pantu dalībvalstu valdību pārstāvju komiteja palīdz Komisijai saistībā ar Kopienas līmeņa īstenošanas pasākumiem (komitoloģijas komiteja).

69. Jo īpaši attiecībā uz darba grupu (un tās darbībām) ir aktuāla vajadzība labāk sadalīt dažādo iesaistīto pušu pienākumus. Direktīvas 30. panta 1. punktā uzskaitīti četri darba

grupas uzdevumi, ko var īsumā aprakstīt kā valsts līmenī veiktas Direktīvas piemērošanas pārbaudes, lai panāktu vienveidību un informētu par notikumu attīstību Kopienas līmenī: aizsardzības līmenis, priekšlikumi tiesību aktiem un rīcības kodekss. Šajā sarakstā ir redzama darba grupas plašā atbildība datu aizsardzības jomā, ko vēl vairāk apliecina darba grupas gadu gaitā izstrādātie dokumenti.

70. Saskaņā ar paziņojumu darba grupa "ir nozīmīgākais posms, lai nodrošinātu labāku un saskaņotāku Direktīvas īstenošanu". EDAU pilnībā piekrīt šim apgalvojumam, taču uzskata, ka vajadzētu konkrētāk noteikt konkrētus pienākumu elementus.

71. Pirmkārt, Paziņojumā mudināts uzlabot darba grupas ieguldījumu, jo valstu iestādēm būtu jācenšas pielāgot vietējo praksi kopējam darbības virzienam⁽³⁰⁾. EDAU atzinīgi vērtē šā paziņojuma nolūku, taču brīdina par to, ka var rasties pienākumu pārklāšanās. Komisijas uzdevums saskaņā ar EKL 211. pantu ir uzraudzīt Direktīvas noteikumu īstenošanu dalībvalstīs, tostarp to, kā tos īsteno uzraudzības iestādes. Darba grupu kā neatkarīgu padomdevēju nevar uzskatīt par atbildīgu, ja dalībvalstis piemēro tās atzinumus.

72. Otrkārt, Komisijai jāizprot tās dažādie uzdevumi darba grupā, jo Komisija ir ne tikai darba grupas locekle, bet arī nodrošina tās sekretariātu. Nodrošinot sekretariātu, Komisijai jāatbalsta darba grupa, lai tā neatkarīgi varētu veikt darbu. Tas pamatā nozīmē divas lietas: Komisijai jānodrošina vajadzīgie resursi un sekretariātam jādarbojas darba grupas un tās vadītāja vadībā saistībā ar darba grupas darbību sfēru, kā arī saistībā ar darba grupas devumu. Plašākā nozīmē Komisijas darbībām, pildot citus pienākumus saskaņā ar EK tiesību aktiem, nebūtu jākavē tās kā sekretariāta pieejamība.

73. Treškārt, lai gan darba grupas prioritāšu izvēle ir pašas darba grupas ieskaats, Komisija varētu norādīt, ko tā gaida no darba grupas un kā pēc tās ieskaatiem vislabāk izmantot pieejamos resursus.

74. Ceturtkārt, EDAU pauž nožēlu par to, ka paziņojumā nav sniegtas skaidras norādes par darba uzdevumu sadali starp Komisiju un darba grupu. Viņš aicina Komisiju iesniegt darba grupai dokumentu, kurā būtu sniegtas šādas norādes. EDAU ir šādi ieteikumi par jautājumiem, ko varētu iekļaut minētajā dokumentā:

- Komisija varētu lūgt darba grupu izskatīt vairākus konkrētus un īpašus jautājumus. Komisijas lūgumu pamatā būtu skaidri noteikta darba grupas uzdevumu un prioritāšu stratēģija,

⁽³⁰⁾ Skatīt Paziņojuma 11. lpp.

- skaidri noteiktās Darba programmas prioritātēs darba grupa nosaka savas prioritātes,
- iespējams, ka Komisija un darba grupa varētu noteikt pasākumus Saprašanās memorandā,
- ir būtiski, lai darba grupa būtu pilnībā iesaistīta direktīvas īstenošanā un konstruktīvi piedalītos diskusijās, kas varētu sekmēt iespējamās izmaiņas Direktīvā.

VII. SECINĀJUMI

75. EDAU, tāpat kā Komisija, uzskata ka Direktīva īstermiņā nebūtu jāgroza. Šo secinājumu vajadzētu pamatot ar Direktīvas būtību un Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādes politiku.
76. EDAU secinājumu pamatā ir šādi apsvērumi:
- īstermiņā spēkus būtu vislabāk izmantot, uzlabojot direktīvas īstenošanu,
 - ilgtermiņā grozījumi Direktīvā šķiet nenovēršami,
 - jau tagad skaidri būtu jāparedz pārskatīšanas datums, lai sagatavotu priekšlikumus, kas ļautu veikt šādus grozījumus. Šāds datums būtu nepārprotams pamudinājums jau tagad sākt pārdomāt nākotnē veicamos grozījumus.
77. Daži galvenie turpmāko izmaiņu elementi būtu:
- nebūtu vajadzības izstrādāt jaunus principus, toties ir skaidra vajadzība izstrādāt citus administratīvos pasākumus,
 - nevajadzētu grozīt datu aizsardzības likuma plašo darbības jomu, kuru var piemērot visai personas datu lietošanai,
 - datu aizsardzības likumā būtu jāparedz līdzsvarota pieeja konkrētos gadījumos un tajā būtu jāļauj datu aizsardzības iestādēm izvirzīt prioritātes,
 - sistēmu vajadzētu pilnībā piemērot personas datu izmantošanai tiesībaizsardzības nolūkos, kaut gan varētu būt vajadzīgi pienācīgi papildu pasākumi, lai šajā jomā risinātu konkrētas problēmas.
78. EDAU ierosina, lai Komisija konkrētizētu: grafiku paziņojuma 3. nodaļā minētajām darbībām; termiņu nākamajam ziņojumam par Direktīvas piemērošanu; darba uzdevumus, lai noteiktu paredzēto darbību izpildi; norādes par to, kā ilgtermiņā turpināt darbību.
79. EDAU kā būtisku pirmo soli atzinīgi vērtē pieeju tehnoloģijai un ierosina sākt jaunas diskusijas par ilgtermiņa pieeju, tostarp iekļaujot arī fundamentālas debates par uzraudzības

sabiedrības attīstību. Viņš pauž gandarījumu arī par pašlaik notiekošo Direktīvas 2002/58/EK pārskatīšanu un iespējamo vajadzību izstrādāt konkrētākus noteikumus, lai risinātu jauno tehnoloģiju, piemēram, interneta un *RFID*, radītos datu aizsardzības jautājumus. Veicot šās darbības, pilnā mērā būtu jāņem vērā dinamiskā vide un ilgtermiņa perspektīvā būtu jāiesaista arī Direktīva 95/46/EK.

80. EDAU pauž nožēlu par to, ka pasaules mēroga privātās dzīves aizsardzības un jurisdikcijas jautājumu analīzei paziņojumā ir piešķirta neliela nozīme, un aicina rast praktiskus risinājumus, lai Eiropas datu subjektu aizsardzību saskaņotu ar Eiropas Savienības un tās dalībvalstu teritoriālajiem ierobežojumiem, piemēram: turpmāka pasaules mēroga datu aizsardzības sistēmas izstrāde; turpmāka īpašu režīmu izstrāde datu pārsūtīšanai trešām valstīm; starptautiski nolīgumi par jurisdikciju vai līdzīgi nolīgumi ar trešām valstīm; Tādu mehānismu izstrāde, kas sekmē noteikumu ievērošanu pasaules mērogā, piemēram, izmantojot saistošus uzņēmumu iekšējos noteikumus.

EDAU aicina Komisiju kopā ar būtiskākajiem iesaistītajiem dalībniekiem sākt izstrādāt redzējumu par šādu perspektīvu.

81. Saistībā ar tiesību aizsardzību EDAU ir šādi ieteikumi Komisijai:

- turpināt apsvērt tiesībaizsardzības darbībās iesaistītu privātu uzņēmumu ietekmi,

- saglabāt Direktīvas 13. panta *effet utile*, iespējams, izskatot iespēju ierosināt tiesību aktus, kuros paredzētu saskaņot nosacījumus un aizsardzības līdzekļus, lai izmantotu 13. pantā minētos atbrīvojumus.

82. Pilnīga direktīvas īstenošana ir 1) nodrošināt, ka dalībvalstis saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem pilnībā ievēro pienākumus un 2) ka pilnībā izmanto citus, juridiski nesaisītos līdzekļus, kas varētu būt noderīgi, lai panāktu augstu un saskaņotu datu aizsardzības līmeni. EDAU lūdz Komisiju skaidri norādīt, kā tā plāno izmantot dažādos instrumentus un kā tā nošķir savus uzdevumus no darba grupas uzdevumiem.

83. Attiecībā uz šiem instrumentiem:

- dažos gadījumos var vajadzēt konkrētas ar tiesību aktiem saistītas darbības ES līmenī,

- Komisija ir mudināta sekmēt labāku Direktīvas īstenošanu, vajadzības gadījumā izmantojot pārkāpuma procedūras,

- šādiem jautājumiem Komisija ir aicināta izmantot skaidrojošu paziņojumu, tajā pat laikā ievērojot gan darba grupas, gan EDAU ieteikumus: personas datu jēdziens; datu apstrādātāja nozīmes definīcija; piemērojamo tiesību aktu noteikšana; mērķa ierobežojuma princips un nepiemērota izmantošana; juridisks pamatojums datu apstrādei, jo īpaši attiecībā uz skaidru piekrišanu un interešu savienošanu,
 - juridiski nesaistošos instrumentos iekļauti instrumenti, kas balstās uz jēdzienu “konstrukcijā iekļauta privātās dzīvas neaizskaramība”,
 - ilgākā laikposmā arī: kolektīvas prasības; darbības, ko sākušas tādas juridiskas personas, kuru darbības ir paredzētas, lai aizsargātu konkrētu cilvēku kategoriju intereses; datu apstrādātāju pienākumi datu subjektiem paziņot par drošības pārkāpumiem; noteikumi, ar ko starptautiskā vidē veicina datu aizsardzības zīmogu izmantošanu vai trešo pušu veiktas pārbaudes.
84. EDAU aicina Komisiju iesniegt dokumentu darba grupai, sniedzot skaidrus norādījumus par Komisijas un darba grupas uzdevumu sadalījumu šādos jautājumos:
- Komisijas lūgumi izskatīt vairākus konkrētus un īpašus jautājumus, kā pamatā būtu skaidri noteikta darba grupas uzdevumu un prioritāšu stratēģija,
 - iespēja Saprašanās memorandā paredzēt pasākumus,
 - pilnīga darba grupu iesaiste Direktīvas interpretēšanā un diskusijās, kas varētu būt par pamatu iespējamiem Direktīvas grozījumiem.
85. Reformu līguma sekas ir pienācīgi jāizskata, lai nodrošinātu iespējami plašu Direktīvā ietverto datu aizsardzības principu piemērošanu. EDAU ir sniedzis ierosinājumus vēstulē Starptautību konferences prezidentvalstij.

Briselē, 2007. gada 25. jūlijā

Peter HUSTINX

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs